

A Fővárosi Ítéltábla a Kerekes és Társai Ügyvédi Iroda (fél címe 2, ügyintéző: dr. Ölveczky István ügyvéd) által képviselt I.rendű felperes neve (...) I. rendű és II.rendű felperes neve (...) II. rendű felpereseknek a Rátky és Társa Ügyvédi Iroda (fél címe 3 A. épület, ügyintéző: dr. Richter Attila ügyvéd) által képviselt ... (...) alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2019. január 18-án kelt 36.G.41.293/2018/11. számú közbenső ítélete ellen az alperes által 13. sorszámon benyújtott fellebbezés folytán meghozta az alábbi

k ö z b e n s ő í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság közbenső ítéletét helybenhagyja;
kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felpereseknek együttesen 15.000 (Tizenötezer) forint + áfa összegű ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perkoltséget.

A közbenső ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság közbenső ítéletében a felperesek keresetének - amelyben a 2007. november 23-án kötött kölcsönszerződés érvénytelenségének a megállapítását és jogkövetkezmény alkalmazását kérték - a jogalap körében helyt adott és megállapította, hogy a felperesek által az alperessel 2007. november 23. napján megkötött ... számú Hitel- és opciós szerződés magánszemélyek és egyéni vállalkozók részére elnevezésű kölcsönszerződés 7. pontjában foglalt, árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás érvénytelensége folytán a felpereseknek joguk van az érvénytelenségből eredő jogkövetkezmény alkalmazását kérniük.

Határozata indokolásában rögzítette, hogy a felperesek a perbeli esetben fogyasztónak minősülnek, ezért hivatkozhatnak a fõszolgáltatás körébe tartozó, a felek közötti CHF alapú elszámolás kikötésének a tisztességtelenségére.

A 2/2014. Polgári jogegységi határozat 1. pontja alapján az árfolyamkockázat tisztességtelensége fõszabályként nem vizsgálható, mivel az a fõszolgáltatás körébe tartozó szerződéses rendelkezés. Az elsőfokú bíróság megítélése szerint a Kúriának a bíróságok számára kötelező jogegységi határozatából az következik, hogy önmagában nem tisztességtelen az, ha az árfolyamkockázatot az alperes teljes mértékben a felperesekre hárítja, mivel az erre vonatkozó megállapodás a szerződést kötő felek fõszolgáltatása körébe tartozik. A felperesek akkor támadhatják meg eredményesen

tisztességtelenség címén a szerződésnek az árfolyamkockázatot teljes mértékben rájuk hárító rendelkezését, ha számukra az árfolyamkockázatra vonatkozó kikötés nem volt világos vagy nem volt érthető.

Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint az alperes köteles a felpereseket tájékoztatni az árfolyamkockázat tartalmáról. A perbeli esetben a kölcsönszerződés 7. és 10. pontjaiban van utalás arra, hogy a felperesek a törlesztőrészletek Általános Szerződési Feltételekben (ÁSZF) meghatározott módon történő változását az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatásként aláírásukkal tudomásul vették, ez a tájékoztatás azonban még nem teszi egyértelművé a felperesek kockázatvállalásának tartalmát. A tájékoztatás akkor érthető és világos egy átlagosan körültekintő és figyelmes fogyasztó számára, ha legalább az kifejezetten rögzítésre kerül, hogy az árfolyamváltozás fogyasztóra kedvezőtlen változása esetén a felperesek fizetési kötelezettségei növekednek, továbbá utalni kell arra is, hogy a felperesek azok, akik az árfolyamváltozásból eredő kockázatot viselik. Ezeket a körülményeket az alperes a rendelkezésre álló iratok alapján nem közölte a felperesekkel. A felperesek a személyes meghallgatásuk során úgy nyilatkoztak, szóban is csak annyit mondtak a kockázatokról, hogy havi néhány ezer forint összegű változás lehet a törlesztőrészletekben. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint az alperes nem köteles az árfolyamkockázat eredményeként bekövetkező törlesztőrészletek emelkedésének pontos mértékét számításokkal alátámasztottan megbecsülni, azonban elvárható lett volna, hogy kifejezetten felhívja a felperesek figyelmét arra, a forint gyengülése esetén emelkedhet a fizetési kötelezettségük, amely jelentős kockázatot eredményez a számukra. Az alperes egy ilyen tartalmú tájékoztatással egyértelművé tette volna a felperesek számára, hogy a törlesztőrészletek változása szempontjából kockázatos terméket vesznek igénybe a kölcsönszerződés aláírásával. Az alperes ellenkérelmében hivatkozott ÁSZF pontok sem tartalmaznak megfelelő tájékoztatást. Az alperes az Európai Unió Bírósága (EUB) C-51/17. számú előzetes döntéshozatali eljárásban hozott határozatban szereplő követelményeket sem teljesítette az árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatás körében.

Az elsőfokú bíróság megállapította, a felpereseket terhelte annak a körülménynek a bizonyítása, hogy az árfolyamkockázat számukra nem volt világos vagy nem volt érthető. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a rendelkezésre álló iratokkal a felperesek ezt bizonyították, ezért az eljárás felesleges elhúzódását eredményezte volna az, ha helyt ad ... tanúkénti meghallgatására vonatkozó felperesi bizonyítási indítványnak. Ezen túlmenően a tanú meghallgatására vonatkozó indítvány hiányos, mivel a felperesek az idézhető címét nem jelentették be.

Mindezekre tekintettel az elsőfokú bíróság arra a következtetésre jutott, hogy az alperes nem tájékoztatta a felpereseket az árfolyamkockázatról, ezért számukra nem volt egyértelmű és világos az, hogy reális a kockázata a törlesztőrészletek jelentős mértékű megemelkedésének a forint CHF-hez viszonyított gyengülése esetén, így az árfolyamkockázat felperesekre történő telepítését az 1959. évi IV. törvény (rPtk.) 209. § (5) bekezdése alapján tisztességtelennek találta, megállapította azt, hogy a felpereseknek joguk van az érvénytelenségből eredő jogkövetkezmény alkalmazását kérni.

Az elsőfokú bíróság közbenső ítélete ellen az alperes nyújtott be fellebbezést, amelyben kérte elsődlegesen annak megváltoztatását és a felperesek teljes keresetének elutasítását, másodlagosan a rPp. 252. § (2) bekezdése alapján a hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróságnak a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítását, továbbá a felperesek másodfokú perköltségben marasztalását.

Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság az ügy tényállásának feltárásához szükséges bizonyítási eljárást nem folytatta le teljeskörűen, ezért a közbenső ítélete megalapozatlan. Az elsőfokú bíróság a rPp. 3. § (4) bekezdésében leírtak alapján indokolatlanul mellőzte ... tanúkénti meghallgatását annak ellenére, hogy ezen személy tanúkénti meghallgatására a perbeli jogvita eldöntéséhez a rPp. és a

kialakult bírói gyakorlat szerint is szükség lett volna. A megismételt elsőfokú eljárásban ezért elengedhetetlen ... tanúkénti meghallgatása.

A felperesi érveléssel szemben hangsúlyozta, hogy a bírói gyakorlat szerint nincs a pénzügyi intézménynek olyan kötelezettsége, hogy az árfolyamváltozás kockázatáról a szerződéskötés napját megelőző időszakban tájékoztassa a fogyasztót. Ugyanakkor a felperes által aláírt szerződésnek része volt az árfolyamkockázatról történő tájékoztatás, illetőleg a devizaalapúságra vonatkozó szerződéses rendelkezés. Álláspontja szerint az aláírt szerződés egyedi részének 7. és 10. pontjai megfelelő tájékoztatást tartalmaznak, figyelemmel arra, hogy kifejezetten tájékoztatnak a szerződésből eredő árfolyamkockázat lehetőségére, illetőleg rögzítik, hogy a törlesztőrészletek, a hitel ügyleti kamatlába, az árfolyam-különbözetek ügyleti kamatlába és az induló teljes hiteldíj mutató is változhat. Emellett az ÁSZF 4.1.1. pontja is tartalmazza a devizaalapúságot, míg a deviza alapú hitel esetén a tőketartozás mértékének kiszámíthatóságát a 4.4.2. pont rögzíti. Erre tekintettel a szerződés egyedi rendelkezései, illetőleg az ÁSZF ezen pontjai megfelelő, világos és érthető tájékoztatást tartalmaznak arra nézve, hogy az árfolyamváltozás következményeként a felperes fizetési kötelezettsége változhat, illetőleg az ezen rendelkezésekből következően bármilyen irányban és bármilyen mértékben is változhat. Állításának alátámasztásaként hivatkozott a 2/2014. és 6/2013. Polgári jogegységi határozatban foglaltakra, valamint BDT.2013. 2889. számú eseti döntésre.

Mindezekre tekintettel nem minősülhet tisztességtelennek az árfolyamkockázat adósra terhelése a szerződéses rendelkezések szerint, mert az árfolyamkockázat mibenléte és természete vonatkozásában az adós a szerződéses rendelkezések által megfelelő tájékoztatást kapott, és ezen tájékoztatás ismeretében döntött a szerződés megkötéséről.

Az EUB C-51/17. számú döntése nem tartalmaz olyan új követelményt, szempontot, amelyet eddig az ilyen ügyekben eljáró magyar bíróságok nem vizsgálták volna. Hivatkozott a Kúria elnöke által felállított Konzultatív Testület 2018. október 10-én megtartott ülésének jegyzőkönyvében foglaltakra, továbbá az e körben kiadott emlékeztetőre, amelyből hosszan idézett.

Véleménye szerint a jelen perre az EUB több döntése is irányadó. Az árfolyamkockázatnak a fogyasztóra történő telepítését szabályozó szerződési feltétel az EUB C-26/13. számú ítélete alapján a főszoolgáltatás körébe tartozik, az EUB C-51/17. számú döntés „jellegadó sajátosságként” határozza meg az árfolyamkockázatot. Az EUB C-186/17. számú ítélete a szerződési feltétel világos és érthető megfogalmazására vonatkozó követelményt határozza meg, amelyet úgy kell érteni, ahogy az azt is előírja: a szerződés átlátható módon tüntesse fel az adott mechanizmus konkrét működését, valamint az adott mechanizmus és a többi feltételben előírt mechanizmus közötti viszonyt annak érdekében, hogy a fogyasztó pontos és érthető szempontok alapján értékelhesse a számára ezekből eredő gazdasági következményeket. Ennek során a fogyasztót arról kell tájékoztatni, amely tényezők révén felmérheti a hitel teljes költségét. Ezek a tényezők az EUB C-51/17. számú ítélete szerint az árfolyamváltozás és a kamatváltozás, amelyeknek meglétét és a törlesztőrészletet befolyásoló hatását a szerződés és az annak részét képező alperesi ÁSZF a fentiekben kifejtettek szerint tartalmazta. Ismételten kiemelte a 6/2013. Polgári jogegységi határozat 1. pontját, amelynek értelmében egyrészt a deviza alapú szerződés esetén nincs egyensúly-eltolódás, másrészt az árfolyamváltozás szerződéskötést követő bekövetkezte és annak mértéke, azaz az utólagos egyensúly-eltolódás az érvénytelenség körében nem értékelhető. Álláspontja szerint ezért az árfolyamkockázatot a fogyasztóra terhelő szerződési feltétel tisztességtelensége a 93/13/EGK irányelv (Irányelv) 3. cikk (1) bekezdése, a rPtk. 209. § (1) bekezdése és a 6/2013. Polgári jogegységi határozat alapján akkor sem lenne megállapítható, ha a feltétel nem világos és nem érthető.

A felperesek alaptalanul hivatkoztak az ÁSZF és a kölcsönszerződés ellentétes tartalmára. Az árfolyamváltozás korlátlanlansága megállapítható arra tekintettel is, hogy egyrészt sem a szerződés, sem az ÁSZF nem tartalmazott semmiféle korlátra történő utalást; másrészt sem a jogszabályok, sem az Irányelv, sem az EUB ítélkezési gyakorlata nem követelte meg, hogy kifejezetten a

„korlátlanul” kifejezés szerepeljen a tájékoztatásban. Az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára egyértelműnek kellett lenni: az árfolyamkockázat korlátozás hiányában teljes mértékben őt terheli.

Mindezekből az következik, hogy a felperesek megfelelő tartalmú, világos és érthető tájékoztatást kaptak az árfolyamkockázatról és annak következményéről.

Az alperes a fellebbezés kiegészítésében rögzítette, az árfolyamkockázatról való tájékoztatás tudomásulvételét rögzítő jognyilatkozat esetén fogalmilag kizárt, hogy az a felek szerződésből eredő jogai és kötelezettségei egyensúlyát a rPtk. 209. § (1) bekezdését sértően állapítsa meg, ezért annak tisztességtelensége nem vizsgálható. A rPtk. szerződéskötéskor irányadó szövege nem tartalmazott olyan rendelkezést, amely szerint az ÁSZF-ben és a fogyasztói szerződésben egyedileg meg nem tárgyalt feltétel tisztességtelenségét önmagában az is megalapozza, ha a feltétel nem világos vagy nem érthető, ezért az Irányelv alapján kell a vonatkozó szabályokat értelmezni. Utalt az EUB C-51/17. számú előzetes döntéshozatali eljárásban hozott ítélet 50. pontjára, amelyre tekintettel az árfolyamkockázatot a felperesekre hárító szerződéses rendelkezéseknek az Irányelv 3. cikk (1) bekezdés szerinti tisztességtelenségének vizsgálata csak akkor végezhető el, ha a 4. cikk (2) bekezdése szerinti feltétel fennáll, azaz az árfolyamkockázatra vonatkozó szerződéses rendelkezések nem világosak és nem érthetőek. Ennek körében kétlépcsős vizsgálatot kell lefolytatni. Az első lépcsőben az alperesnek az árfolyamkockázatra vonatkozó szerződéses rendelkezései világosságát és érthetőségét kell felmérni, a második lépcsőben pedig azt, hogy ezen szerződéses rendelkezések tisztességtelen jellegűek-e, azaz a szerződés a jóhiszeműség és a tisztesség követelményeivel ellentétesen annak felek általi megkötésének az időpontjában jelentős egyenlőtlenséget okozott-e a felperes terhére. Az árfolyamkockázatra adott banki tájékoztatás körében kiemelte, hogy azt az egyedi kölcsönszerződés 7. pontja tartalmazza. A szerződés egyetlen rendelkezése sem értelmezhető akként, hogy az árfolyamkockázat nem valós, illetve hogy az árfolyamkockázat kedvezőtlen alakulásának felső határa lenne, ezért a szerződés érvénytelensége a 2/2014. Polgári jogegységi határozat alapján nem állapítható meg. Az ÁSZF 4.1.3. és 4.1.4. pontjaiból kiderül, hogy a tájékoztatás tartalmazza az árfolyamváltozás lehetőségét azzal, hogy a szerződés CHF alapú és a törlesztőrészletek összege az ÁSZF-ben rögzített módon változhat. Az ÁSZF-ben rögzített mód egy matematikai képlet, amelyből kiolvasható az árfolyamváltozás megjelenése a törlesztőrészlet összegére, azaz a tájékoztatás az 1996. évi CXII. törvény (rHpt.) 203. § (6) és (7) bekezdéseiben írt követelményeknek megfelel. A világosság és az érthetőség kritériumait, továbbá annak értelmezését az EUB C-51/17. és C-186/16. számú előzetes döntéshozatali eljárásban hozott ítéletei tartalmazzák, amelynek figyelembevétele alapján megállapítható, hogy az alperesnek az árfolyamkockázatra vonatkozó szerződéses rendelkezései világosak és érthetőek, ezért a továbbiakban a tisztességtelenség vizsgálatának nincs helye.

Amennyiben a második lépcső vizsgálatára sor kerülne, úgy álláspontja szerint a rPp. 164. § (1) bekezdése alapján a felpereseket terhelte annak a bizonyítása, hogy a szerződés a jóhiszeműség és a tisztesség követelményeivel ellentétesen, annak felek általi megkötésének az időpontjában jelentős egyenlőtlenséget okozott a felperesek terhére, ezen bizonyítás elmulasztásának jogkövetkezményei a felpereseket terheli. Nagy átlagban kijelenthető és köztudomású tény, ezért a rPp. 163. § (3) bekezdése alapján további bizonyítást nem igényel, hogy az eddigi törlesztőrészletek alapján a devizahitelek jobban jártak a forint hitel esetén, azaz egy átlagos deviza alapú hitel minden időszakban jobb döntésnek bizonyult az eddig befizetett törlesztőrészletek alapján, mint egy átlagos piaci kamatozású forint hitel. A kölcsön kamatfeltételei vizsgálata alapján is megállapítható, hogy a szerződéskötéskor az árfolyamkockázatot a pénzintézetek - így az alperes által is - a kedvező kamatmértékben ellentételezték az adósok, így a felperesek irányába is, azaz a szerződéskötéskor a felek között nem volt egyensúlyhiány.

Kiemelte, hogy a felperesek a perbeli szerződés aláírásával kifejezték azt az akaratnyilatkozatukat, hogy a szerződést az ott rögzített feltételekkel és tartalommal kívánják megkötni, amely feltételek kiterjedtek arra, hogy deviza alapú szerződést kötnek, illetve arra is, hogy vállalják az üzleti árfolyamkockázatot. Megjegyezte továbbá, hogy az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás tudomásulvételét rögzítő jognyilatkozat esetén fogalmilag kizárt, hogy az a felek szerződésből eredő jogai és kötelezettségei egyensúlyát a rPtk. 209. § (1) bekezdését sértően állapítsa meg, ezért annak tisztességtelensége főszabályként nem vizsgálható.

Amennyiben a bíróság úgy foglalna állást, hogy az alperes által a felpereseknek az árfolyamkockázatról adott felvilágosítás nem volt világos és érthető, abban az esetben az alperes bizonyította, hogy a felek között a szerződés megkötésének időpontjában nem állt fenn egyensúlyhiány és a deviza alapú szerződéses konstrukcióból eredő árfolyamkockázattal szemben az alperes által a felpereseknek biztosított kedvezőbb kamatmérték állt, ami szerződéskötéskor kedvezőbb törlesztőrészletet eredményezett, ezért a perbeli deviza alapú szerződés esetében nincs egyensúly-eltolódás, az utólagos-egyensúly eltolódás az érvénytelenség körében nem értékelhető, így a felperesek keresetének jogalapja nem állapítható meg.

A felperesek a fellebbezési ellenkérelmükben kérték az elsőfokú bíróság ítéletének a helybenhagyását.

Előadták, hogy kockázatteltérő nyilatkozatot annak ellenére nem fogadtattak el velük, hogy azt a rHpt. 203. §-a előírja, továbbá a rPtk. 205/B. § (2) bekezdése szerint külön figyelemfelhívó tájékoztatást kellett volna kapniuk. Kiemelte, hogy a perbeli esetben csak tájékoztatás történt, kockázatteltérésre azonban nem került sor.

A törlesztőrészletek változását nem lehet olyan iratban szabályozni, amelyet a felek nem írtak alá, ezért az Üzletszabályzat nem alkalmas a lényeges feltételek hatályos rögzítésére. Álláspontja szerint az alperesi tájékoztatók az EUB C-51/17. számú ítélet kötelező minimum szintjét sem teljesítik: tájékoztatást a forint súlyos leértékelődésének és a deviza kamatlábak emelkedésének a törlesztőrészletre gyakorolt hatásáról. A jelentős törlesztőrészlet-emelkedésre sem hívták fel a figyelmet, továbbá arra sem, hogy milyen árfolyamszinten szűnik meg a devizaelszámolás előnye.

Előadta továbbá, hogy a ... és a ... azt tette közzé, hogy a Kúria belső anyaga szerint az alsóbb fokú bíróságok ítéleteiket részrehajlóan, a bankok érdekében hozták meg. Az információnak relevanciája van a jelen perben, mivel a korábbi joggyakorlat alkotmányosságát, törvényességét kérdőjelezi meg, ezért indítványozták, hogy az ítéletábla kérje ki a dr. ... polgári kollégiumvezető bíró kérésére lefolytatott vizsgálat alapján készült vitaanyag iratát a Kúriától, és azt tegye a peres eljárás részévé.

A fellebbezési ellenkérelméhez csatolta a ... és a ... általa hivatkozott cikkeit fénymásolatban.

A fellebbezés nem alapos.

Az elsőfokú bíróság a perbeli jogvita elbírálásához és a közbenső ítélet hozatalához szükséges mértékben a tényállást feltárta, abból megalapozott jogi következtetést vont le, a vonatkozó jogszabályi rendelkezéseket, a Polgári jogegységi határozatokat, az EUB irányadó ítéleteit is figyelembe véve hozta meg az érdemben helyes döntését.

Az alperes az elsődleges fellebbezési kérelmében az ítélet hatályon kívül helyezését kérte eljárási szabálysértésre hivatkozással, mivel álláspontja szerint az elsőfokú bíróság indokolatlanul mellőzte ... tanúkenti meghallgatását.

A Fővárosi Ítéletábla a felterjesztett iratokból megállapította, hogy a felperesek a 2019. január 18-án tartott tárgyaláson kérték ... tanúkenti meghallgatását, aki a perbeli szerződés megkötésekor dolgozott az autószalomon és ügyintézőként járt el. Az árfolyamkockázat tekintetében adott

tájékoztatás körében kérték tanúként meghallgatni, az idézhető laccímét azonban nem tudták bejelenteni. Idézzhető laccím hiányában a tanúbizonyítási indítvány nem teljesíthető, az nem teljes körű, továbbá tanúvallomásának a jelen ügy eldöntése körében nem volt relevanciája, ezért az elsőfokú bíróság helyesen mellőzte a felperesek bizonyítási indítványát, amit a felperesek sem az elsőfokú, sem a másodfokú eljárásban nem sérelmeztek.

Az alperes az elsőfokú eljárásban tanúbizonyítási indítványt nem terjesztett elő, annak ellenére, hogy a 2/2014. Polgári jogegységi határozat III.1. pont indokolása szerint az árfolyamkockázat korlátlan viselésével kapcsolatos megfelelő tájékoztatás megtörténtét a pénzügyi intézménynek kell bizonyítania. A rPp. 235. § (1) bekezdése új bizonyíték előadását a másodfokú eljárásban kizárja, annak előterjesztésére jelen esetben sincs lehetőség, mivel erről az alperesnek az elsőfokú eljárásban is tudomása volt. A mellőzött bizonyítási eljárás lefolytatásának indítványozására a rPp. 235. § (1) bekezdése alapján akkor is sor kerülhet, ha az az elsőfokú határozat jogszabálysértő voltának alátámasztására irányul. Az alperes a fellebbezésében a jogszabálysértést a rPp. 3. § (4) bekezdésének megsértésével állította, a tanú idézhető laccímét azonban ő sem jelentette be, ami önmagában kizárja a bizonyítási indítvány teljesíthetőségét.

A perbeli kereseti kérelem elbírálásához további bizonyítás egyébként is szükségtelen, az érdemi döntéshez szükséges adatok, bizonyítékok rendelkezésre állnak.

Mindezekre tekintettel az elsőfokú bíróság ítéletének rPp. 252. § (2) bekezdése szerinti hatályon kívül helyezésére nincs ok.

Eljárási szabálysértés hiányában a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét érdemben bírálta felül.

A felperesek a keresetükben a perbeli kölcsönszerződés érvénytelenségének a megállapítását és jogkövetkezmény alkalmazását kizárólag arra hivatkozással kérték, hogy az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás nem volt megfelelő.

A deviza alapú kölcsönszerződések elterjedésekor az egyes jogszabályok részben eltérő módon definiálták a deviza alapú kölcsön fogalmát. A 6/2013. Polgári jogegységi határozat - amelynek alkalmazása a bíróságok számára kötelező - 1. pontjához fűzött indokolás szerint devizakölcsön az, ahol a pénztartozás kirovó pénzneme nem forint. Jellemzője, hogy az adós olyan konstrukcióban szerezte meg idegen pénz időleges használatának a jogát, amelyben a kirovó és a lerovó pénznem eltér. Ez azt jelenti, hogy a felek a pénztartozást úgy határozzák meg, hogy az adós az esedékességkor annyit fog forintban fizetni (leróni), amennyi megegyezik a szerződésben kirótt pénztartozással. Jogszabályi tilalom hiányában a felek szabadon határozhatják meg a kirovó pénznemet. A deviza alapú kölcsön is devizakölcsön, mivel a tartozás devizában van meghatározva, ugyanakkor a hitelező a kölcsönt forintban köteles folyósítani, az adós pedig forintban köteles törleszteni, tehát mind a hitelező, mind az adós a devizában kirótt pénztartozását forintban rója le.

A deviza alapú kölcsön lényege, hogy az adós tartozása devizában keletkezik, a kölcsön folyósítására és a törlesztésére pedig forintban kerül sor. A tartozás devizában van megállapítva, az adós forintban teljesítendő fizetési kötelezettsége ezért a forint erősödésétől, gyengülésétől függ. A devizában meghatározott kölcsönért az adósnak a forint gyengülése esetén többet kell visszafizetnie, terhei növekednek, míg erősödése esetén kevesebbet, terhei csökkennek. A hitelező helyzetére ugyanakkor az árfolyam változása nem hat ki, hiszen az adós általi visszafizetésekor forintban ugyanolyan értékű devizához jut, mint amennyit folyósított. A deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződéseknel tehát a jogviszony természetéből adódik, a kölcsön devizaalapúságának szükségszerű és automatikus következménye az, hogy az árfolyamkockázat viselése - eltérő

rendelkezés hiányában - korlátozás nélkül a kölcsönt felvevő fogyasztóra hárul, az árfolyamváltozás előnyeit és hátrányait is ő viseli.

A deviza alapú kölcsönszerződés megkötésekor a kölcsönvevő szándéka arra irányult, hogy forintban jusson a kölcsönhöz és tartozását is forintban fizesse vissza, kamatfizetési kötelezettsége ugyanakkor a szerződéskötés idején jellemző forintkölcsönre irányadó kamatnál jelentősen alacsonyabb legyen. Ezen elvárásnak felelt meg a deviza alapú hitelezés konstrukciója, amelynek alapjául a rPtk. 231. §-ának szabályai szolgáltak.

A szerződő felek között fennálló információs egyensúlyhiányra tekintettel a deviza alapú kölcsönszerződések esetén az ügyletből eredően az ügyfelet érintő kockázatra nézve a rHpt. 203. §-a egy speciális, a rPtk. 205. § (3) bekezdésében foglaltakat meghaladó többlet tájékoztatási kötelezettséget írt elő a pénzügyi intézmények számára, amelynek tartalmaznia kellett az árfolyamkockázat ismertetését és annak hatását a törlesztőrészletekre. E tájékoztatásnak - ahogy azt a 6/2013. Polgári jogegységi határozat 3. pontjában és az ahhoz fűzött indokolásában a Kúria kifejtette - az árfolyamváltozás lehetőségére és arra kellett kiterjednie, hogy annak milyen hatása van a törlesztőrészletekre.

Vita esetén ugyanakkor a pénzügyi intézményre hárult annak bizonyítása, hogy az árfolyamkockázat valós tartalmáról a szerződéskötést megelőzően világos és érthető tájékoztatást adott a kölcsönt felvevő fogyasztó részére, annak alapján a fogyasztó képes volt értelmezni az árfolyamváltozás rá nézve esetlegesen hátrányos gazdasági következményeit is, abból egyértelműnek kellett lenni a számára, hogy az árfolyam rá nézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa, az árfolyamkockázat korlátozás nélkül kizárólag őt terheli.

Az Irányelv 4. cikk (2) bekezdését átültető rPtk. 209. § (5) bekezdése értelmében a tisztességtelen szerződési feltételekre vonatkozó törvényi rendelkezések nem alkalmazhatók a főszolgáltatást megállapító, illetve a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás arányát meghatározó szerződési kikötésekre, ha azok egyébként világosak és érthetőek. Az EUB C-26/13. számú ítélete szerint az Irányelv 4. cikkének (2) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azon követelmény alatt, amely szerint a szerződési feltételnek világosnak és érthetőnek kell lennie, nem kizárólag azt kell érteni, hogy az érintett feltételnek nyelvtani szempontból kell érthetőnek lenni a fogyasztó számára, hanem azt is, a szerződésnek átlátható jelleggel fel kell tüntetnie az érintett feltételben meghatározott külföldi pénznem átváltási mechanizmusának konkrét működését, valamint az e mechanizmus és a kölcsön folyósítására vonatkozó, a többi feltételben előírt mechanizmus közötti viszonyt oly módon, hogy a fogyasztónak módjában álljon egyértelmű és érthető szempontok alapján értékelni a számára ebből eredő gazdasági következményeket. Azt kell vizsgálni, hogy az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó a tájékoztatás alapján nemcsak felismerni képes a külföldi pénznem eladási- és vételi árfolyama között a pénzpiacra általánosságban megfigyelt különbség fennállását, hanem képes-e értékelni a végső soron általa megfizetendő törlesztőrészletek kiszámítására alkalmazott eladási árfolyam alkalmazásának rá nézve esetlegesen jelentős gazdasági következményeit is, így az általa felvett kölcsön teljes költségét. Ugyanezen határozatban az EUB úgy foglalt állást, hogy „szerződés elsődleges tárgyát”, vagyis a „főszolgáltatást” megállapító szerződési feltételeknek azok tekintendők, amelyek a szerződés jellemző szolgáltatását határozzák meg.

A 6/2013. Polgári jogegységi határozat 1. pontja szerint a deviza alapú kölcsönszerződések jellegadó sajátossága többek között az, hogy e szerződéstípusnál az adós az adott időszakban irányadó forintkölcsönnel kedvezőbb kamatmérték mellett devizában adósodott el, amiből következően ő viseli az árfolyamváltozás hatásait. Önmagában azonban az, hogy az árfolyamkockázat viselésének szabályai a főszolgáltatás körébe tartoznak, nem zárják ki ezen

szerződési rendelkezések tisztességtelenségének a vizsgálatát abban az esetben, ha e rendelkezések nem világosak, nem érthetőek, figyelemmel a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatásokra is. Az EUB által a C-26/13. számú ítéletben kifejtettekben is következően a nemzeti bíróság a nemzeti jogrend valamennyi szabályát köteles figyelembe venni, és amennyire csak lehetséges, az adott területen alkalmazandó Irányelv szövegének és céljának megfelelően értelmezni oly módon, hogy az Irányelv által követett céllal összhangban álló eredményre jusson, kivéve ha az contra legem jogértelmezéshez vezetne. A magyar jog 2009. május 22-e előtti szabályából nem vezethető le, hogy a nem megfelelően átültetett Irányelv érthetőségre, világosságra vonatkozó szabályai nem alkalmazhatóak, ezért az Irányelv alapján kell a vonatkozó szabályokat értelmezni.

Az EUB C-186/16. számú ítéletben megjelenő követelményeként a pénzügyi intézmény fogyasztó megalapozott döntéséhez szükséges tájékoztatásának ki kell terjednie a fogyasztó lakóhelye szerinti tagállam fizetőeszköze súlyos leértékelődésének és a külföldi kamatlábak emelkedésének a törlesztőrészletre gyakorolt hatására. A hitelfelvevőnek világos tájékoztatást kell kapnia arról, hogy a deviza alapú kölcsönszerződés aláírásával bizonyos mértékű árfolyamkockázatot vállal, amely gazdaságilag nehezen viselhetővé válhat, amennyiben az a pénz, amelyben jövedelmét kapja, leértékelődik, különösen, ha a kölcsönt felvevő fogyasztó nem az adott kölcsön devizanemében kapja a jövedelmét.

Az EUB a C-186/16. számú ítéletben megfogalmazottakat megismételte a C-51/17. számú ítéletében, amely szerint a pénzügyi intézmények számára kötelező elegendő tájékoztatást nyújtani a kölcsönfelvevő számára ahhoz, hogy ez utóbbiak tájékozott és megalapozott döntéseket hozhassanak. Az árfolyamkockázattal kapcsolatos feltételeknek nemcsak alaki és nyelvtani szempontból, hanem a konkrét tartalom vonatkozásában is érthetőnek kell lenni a fogyasztó számára abban az értelemben, hogy az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó ne csak azt legyen képes felismerni, hogy a nemzeti fizetőeszköz a kölcsön nyilvántartásba vétel szerinti devizához képest leértékelődhet, hanem értékelni kell tudnia egy ilyen feltételnek a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt esetlegesen jelentős gazdasági következményeit.

Az alperes a fellebbezésében arra helyesen hivatkozott, hogy az árfolyamváltozás kockázatáról nem kell a szerződéskötést megelőzően tájékoztatni a fogyasztókat. A szerződéskötéssel egyidejűleg nyújtott tájékoztatás is megfelelő lehet, ha a feleknek a szerződés aláírása előtt lehetősége volt a szerződést elolvasni és megérteni. Arra, hogy a feltételek nem állnak fenn, a fogyasztónak kell hivatkoznia.

Ebben az esetben a pénzügyi intézménynek kell igazolnia, hogy biztosította a szerződés aláírása előtt az iratok átolvasásának és megértésének a lehetőségét. A konkrét esetben a felperesek a személyes meghallgatásuk során nem hivatkoztak arra, hogy ha lett volna megfelelő tartalmú tájékoztatás, akkor sem lett volna ténylegesen lehetőségük azt áttanulmányozni.

A perbeli esetben külön kockázatteltáró nyilatkozat nem készült, ami önmagában nem értékelhető az alperes terhére, ezért az egyedi kölcsönszerződés és az ÁSZF rendelkezései alapján kell megítélni, hogy az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás megfelelt-e a fent kifejtett kritériumoknak.

Az egyedi kölcsönszerződés 7. pontja kizárólag az árfolyamkockázat tényére ad tájékoztatást, ebben kizárólag az szerepel, hogy a törlesztőrészletek, a hitel ügyleti kamatlába, az árfolyamkülönbözetek ügyleti kamatlába és az induló teljes hiteldíj mutató a hitelezői ÁSZF-ben meghatározott módon változhatnak. Ezzel a tartalommal a tájékoztatás a fent hivatkozott feltételeknek nem felel meg és ennek alapján az adósi főszolgáltatás részeként a szerződésben megjelenő kockázatvállalás nem volt

felmérhető, átlátható és világos. Az alperes az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás konkrét tartalmát - az elsőfokú bíróság által a rPp. 3. § (3) bekezdésének megfelelően 2017. április 19-én tartott 11. sorszámú jegyzőkönyvben rögzített bizonyítási teherről vonatkozó kioktatás, tájékoztatás ellenére - sem igazolta.

Az alperes álláspontjával szemben a tájékoztatás megtörténtét az egyedi kölcsönszerződés 10. pontja sem igazolja, amely szerint az adós a „hitele esetleges árfolyamkockázatáról szóló tájékoztatást megértette és tudomásul vette”. A kölcsönszerződés 10. pontja a tartalmi követelményeknek azért sem felel meg, mert a hitel „esetleges árfolyamkockázatáról” szól, amely megfogalmazás az árfolyamváltozás valós lehetőségét, reális voltát illetően is hamis képzetet kelthet a fogyasztóban.

Nem osztotta a Fővárosi Ítéltábla az alperes azon álláspontját, amely szerint az ÁSZF-ben megjelölt képletek, a szerződés azon szövegrészei, ahol az eltérő devizanemre, az árfolyamkülönbözetre nézve van rendelkezés, együttesen, egymással összevetve vagy akár külön-külön is azt eredményezné, hogy a fogyasztót a kölcsönadó megfelelő tájékoztatással látta el.

Nem értett egyet a Fővárosi Ítéltábla az alperes azon érvelésével sem, amely szerint az ÁSZF rendelkezéseiből, így különösen 4.1.3. és 4.1.4. pontjaiból a kockázat és annak telepítése megérthető volt, és ez a szerződés egyéb - árfolyamváltozással kapcsolatos rendelkezéseivel együtt - alkalmas volt a tájékoztatásra. A jogszabályi rendelkezés és az ÁSZF kapcsán a főszoolgáltatás körében megkívánt világosság és érthetőség azt követeli meg, hogy az alperes járjon elől a tájékoztatással, kifejezetten mutasson rá a kockázatra, nemcsak nyelvtanilag, alakilag érthető módon, a szerződésben vagy külön kockázatfeltáró tájékoztatásban kifejezve, hogy mit jelent az adott kölcsönszerződés egyes feltételeire nézve az, hogy a forint árfolyama a svájci frankéhoz képest a folyósításkori árfolyamtól eltér, gyengül.

Az alperes által választott megoldás - egyedi kölcsönszerződés 7. és 10. pontjai, ÁSZF 4.1.3., 4.1.4., 4.2.1., 4.2.2., 4.3.3. és 4.4.1. pontjai - tartalmában is hiányos, funkciója betöltésére nem alkalmas, nem mutat rá az árfolyamkockázat mibenlétére, annak valós voltára, súlyára és a törlesztőrészeknek a lerovó pénznem kirovó pénznemhez képest bekövetkező értékvesztése esetére a törlesztőrészlet megnövekedésére. Az így nyújtott tájékoztatás figyelemfelhívó jellege teljességgel hiányzik, azt az ÁSZF rendelkezéseire és az abban szereplő képletekre hivatkozás önmagában nem pótolja, akkor sem, ha utóbbiak a fogyasztó szempontjából világos és érthető kikötések.

A tájékoztatás fentiek szerinti hiányosságaira tekintettel a Fővárosi Ítéltábla megállapítja, hogy a rPtk. 209. § (4) bekezdése vonatkozásában - a rPtk. 2009. május 22-i módosítását megelőzően is irányadó - világos és érthető követelmény teljesülése sem állapítható meg.

A Fővárosi Ítéltábla az alperes fellebbezésére tekintettel - figyelemmel az általa hivatkozott Irányelv 3. cikk (1) bekezdésére és az EUB C-38/17. számú ítélet 37. pontjára - vizsgálta, hogy a fentiek szerint megállapított nem világos és nem egyértelmű szerződési rendelkezések tisztességtelen jellegűek-e, azaz a szerződés a jóhiszeműség és a tisztesség követelményeivel ellentétben, annak felek általi megkötésének az időpontjában jelentős egyenlőtlenséget okozott-e a felperesek terhére.

A Fővárosi Ítéltábla megállapította, hogy a felek szerződéséből egészében hiányoznak azok a korrekciós lehetőségek, amelyek - meghatározott feltételek bekövetkezése esetén - az

árfolyamváltozás kizárólag adós általi viselésének kötelezettségét arányosabbá tennék, a vállalt kötelezettség tekintetében a szerződés módosítására vagy megszüntetésére lehetőséget adnának. A szerződés egyoldalú és szerződésmódosítással vagy megszüntetéssel nem változtatható kötelezettséget telepít. A hitel futamideje alatt reálisan bekövetkező kockázat, melyet a szerződési feltételek indukálnak, a szerződéskötés - alperes előtt is ismert - motivációjára, az új gépjármű megvásárlására, a törlesztőrészletek 120 hónapig történő megfizetésére tekintettel is aránytalan.

Az adott szerződés nem havi fix deviza alapú hitel konstrukció volt (szerződés 7. pont), ezért az ÁSZF 4.8. pontjának szabályai a jelen perben a feleket nem kötelezték, őket nem jogosították. Az ÁSZF 4.8. pontja többek között szélsőséges árfolyamváltozás esetére ad szabályokat, ezeknek a lényege azonban továbbra is az volt, hogy az árfolyamkockázatot „szélsőséges” esetben is kizárólag az adós viseli, és kizárólag a havi fix devizakonstrukciónál volt lehetőség a szerződés megszüntetésére az ott meghatározott feltételekkel.

A rPtk. 209. § (1) bekezdése értelmében tisztességtelen az általános szerződési feltétel, ha a feleknek a szerződésből eredő jogait és kötelezettségeit a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megsértésével egyoldalúan és indokolatlanul a szerződési feltétel támasztójával szerződést kötő fél hátrányára állapítja meg.

A szerződéses kikötés az igen súlyos, a futamidő alatt bekövetkező, mértékében előre nem látható, akár nagyon jelentős árfolyamváltozás kockázatának viselését anélkül terheli kizárólag a fogyasztóra, hogy a szerződés lehetőséget biztosítana a fogyasztói szerződéses kötelezettségek arányának szerződéskötéskor előre nem látható mértékű, jelentős eltolódása elkerülésére, hatásainak mérséklésére.

Azok a szerződési feltételek, amelyek szerint a futamidő alatt a kikötött devizanem forinthez viszonyított mindenkor árfolyamának figyelembevételével számított törlesztőrészletet kell az adósnak az árfolyamváltozás kockázatának terhét mindenkor viselve megfizetnie, és így kell a kölcsön visszafizetésére vonatkozó kötelezettségét teljesítenie, azaz árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő rendelkezés a rPtk. 209. § (1) bekezdése alapján tisztességtelen, ezért a rPtk. 209/A. § (2) bekezdése értelmében semmis, a főszolgáltatás körébe tartozó rendelkezés semmissége az egész szerződés érvénytelenségének megállapítását alapozza meg.

Önmagában a kedvezőbb kamatmérték az alperes álláspontjával szemben nem ellensúlyozta a felperesi oldalon a szerződés időtartama alatt esetlegesen jelentkező forintgyengülést. Éppen a kedvezőbb kamatmérték miatt kötötték meg a felperesek a deviza alapú kölcsönszerződést, anélkül azonban, hogy tisztában lettek volna az árfolyamkockázattal, annak a törlesztőrészletekre gyakorolt hatásával.

A Fővárosi Ítéltábla elutasította a felpereseknek a Kúrián készült vitaanyag beszerzésére vonatkozó bizonyítási indítványát, mivel az a perbeli kereset elbírálásával nincs összefüggésben, továbbá annak tartalma a bíróságok számára egyébként sem kötelező.

A felperesek által a fellebbezési ellenkérelemhez csatolt újságcikkek bizonyítékként való értékelésére az eljárási szabályok nem adnak lehetőséget.

Mindezekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság közbenső ítéletét a rPp. 253. § (2) bekezdése alapján - kiegészített indokolással - helybenhagyta.

Az alperes fellebbezése nem vezetett eredményre, ezért a rPp. 239. §-a alapján alkalmazandó rPp. 78. § (1) bekezdése szerint kell a felpereseknek a másodfokú eljárásban felmerült költségét megfizetnie, amely a felpereseket képviselő ügyvédi munkadíjból áll. A Fővárosi Ítéltábla az ügyvédi munkadíj mértékét a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (5) és (6) bekezdései alapján mérlegeléssel, a ténylegesen kifejtett ügyvédi munkára tekintettel határozta meg.

Budapest, 2019. október 15.

. Kurucz Zsuzsánna s. k.
a tanács elnöke, előadó bíró

Levek Istvánné dr. s. k.
bíró

. Felker László s. k.
bíró

A kiadmány hitelül:
Szigeti Krisztina
tisztviselő